

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נ.

עין משפט
גר מצוה

סד א מ"י פ"ב מהל'
מכירה הל' ג סמג
עין פכ טו"ש ח"מ ס'
רמ ע"ה ג וסעי' ו:

רבינו חננאל

איבעיא להו פחות משות
לרבנן לאלתר הויה מחילה
או בכדי שיראה לתגר או
לקרובו. ת"ש הורה ר'
טרפון בלוד האונאה ח'
ספך מכ"ד לסלע שליש
למקח ושמוחו תגרי לוד
אמר להם כל היום וחזור
לדברי חכמים (א) ש"מ
ולרבי טרפון קנה צע"כ נוח להם
שמהא חזרה בכדי שיראה ואם לא
בא תוך כדי שיראה מהא מחילה
ממה שקנה צע"כ ויחזיר לו אונאה
כל היום ומיהו אי צטול מקח לרבנן
לעולם חזר לא חזרו אלא משום
פחות משות ושמות אע"ג דביתר
משות ניחא להו צ"ר טרפון דקנה
צע"כ ולאחר כל היום הוא מחילה
ולרבנן לעולם חזר מ"מ ברומא
דפחות משות ושמות ניחא להו טפי

(א) נראה דהלשון מפורסם כנאן
ובג"ל קס"ד דפחות משות
וכי' והוא אמר כל היום וחזר
דפחות משות וכו' חזר
לדברי חכמים אלא אי אמרת
לרבנן וכו'.

אי אמרת בשלמא פחות משות לרבנן בכדי שיראה ב'. מעיקרא
שמוחו צ"ר טרפון משום דשמות לרבנן ידו על העליונה ויתר
משות נמי יכול לחזור צו בכדי שיראה (א) ולר' טרפון כל פחות
משות קנה צע"כ ומגרי לוד לא היו חפצים שיצטול המקח וכ"ש
אי צטול מקח לרבנן לעולם חזר

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דניחא להו טפי צ"ר טרפון לאלתר
כדי שיראה הו' לדידה מחילה וכי
אמר להו כל היום חזרו דניחא להו
דברנן דלמרי צפחות משות ושמות
ויתר על שות הו' מחילה לאלתר
כדי שיראה ולר' טרפון עד לאחר
כל היום ואי משום דלרבנן הו' שות
ויתר על שות חזרה בכדי שיראה
ולרבי טרפון קנה צע"כ נוח להם
שמהא חזרה בכדי שיראה ואם לא
בא תוך כדי שיראה מהא מחילה
ממה שקנה צע"כ ויחזיר לו אונאה
כל היום ומיהו אי צטול מקח לרבנן
לעולם חזר לא חזרו אלא משום
פחות משות ושמות אע"ג דביתר
משות ניחא להו צ"ר טרפון דקנה
צע"כ ולאחר כל היום הוא מחילה
ולרבנן לעולם חזר מ"מ ברומא
דפחות משות ושמות ניחא להו טפי

דצטול מקח לא שכיחא כולי האי ואפי' שכיחא יותר מרמיחא צשתות
ופחות משות שהוה מחילה לאחר כדי שיראה ולר' טרפון עד
לאחר כל היום ממה שמפסידין ביתר משות דריות מועט הוא
צין קנה ומחזיר אונאה לחזרה והא דלאחר כל היום הו' לר' טרפון
מחילה ולרבנן לעולם חזר ליכא נפקותא נמי כל כך דרוב פעמים
מי שחזר חזר צו ציוס ומי שאינו חזר צלל היום אינו צטול לעולם
לאחר כדי שיראה ניחא להו טפי דרבי טרפון דר"ט בשליש הוא דקאמר ואע"ג דאי חזר מקח
לרבנן בכדי שיראה ניחא להו בשליש ויתר משליש דברנן טפי דלרבנן לאחר שיראה הויה מחילה ולר"ט עד לאחר כל היום הא ודאי לא
שכיח כלל ויזהרו מאונאה שלישי ויהיה הכל מחילה לאלתר מי סברת כו' לא משות ועד שלישי פירוש ושמות בכלל כשתות עצמה לרבנן
דמי ואין חולק על חכמים אלא דצטול מקח דידהו משוי ליה אונאה אי הכי דרבי טרפון אצטול מקח לחודיה פליג במאי שמוחו
מעיקרא תפשוט משמוחו דלרבנן לעולם חזר ולהכי שמוחו דלר' טרפון הויה מחילה לאחר כדי שיראה ופחות משות הם שוים
וכי אמר להו כל היום חזרו דשמות הויה מחילה בכדי שיראה לרבנן ולר' טרפון לאחר כל היום גם ביתר משות נמי ניחא להו דברנן
דשניהם כחם שוה לחזור ולר' טרפון ידו על העליונה כדן שות ואע"ג דלרבנן לעולם חזר ולר' טרפון כל היום ותו לא ליכא נפקותא
צין חזרה דכל היום ולעולם דאי ס"ד בכדי שיראה במאי שמוחו הלא לכ"ע פחות משות מחילה לאלתר ושמות ויתר משות לכ"ע
מחילה לאחר שיראה ואדכרה דברנן ניחא להו טפי דלמרי ביתר על שות שניהם חוזרים מר' טרפון דלמרי ידו על העליונה ומשני
שמוחו צשתות עצמה פירוש לא נאמר דשמות עצמה הויה אונאה לר' טרפון כמו לרבנן כדאמר עד השתא אלא משות ואילך לרבי
טרפון צשתות לרבנן אצל שות עצמה לר' טרפון הויה כפחות משות והויה מחילה לאלתר ולכן שמוחו דלרבנן בכדי שיראה וגם ידו
על העליונה וזה הריעות ניחא להו טפי מריות דיתר על שות דשניהם חוזרים לרבנן ולר' טרפון ידו על העליונה וכי אמר כל היום
חזרו דריות של יתר משות דהויה מחילה בכדי שיראה ולר' טרפון אחר כל היום ניחא להו טפי מריות דשמות עצמה דהויה מחילה
לאלתר לר' טרפון לפי שהוא דבר מזומנא ולפי שיטה זו נראה דגרס (א) דליבעיא להו (ב) דקאי אמשקנא דאוקימנא משות עד שלישי לר'
טרפון צשתות עצמה לרבנן ושמות עצמה כפחות משות וקא מציעא ליה צטול מקח לעולם חזר אי בכדי שיראה ת"ש חזרו אי אמרת
בשלמא צטול מקח בכדי שיראה להכי חזר דמעיקרא שמוחו משום שות עצמה דהויה לר' טרפון מחילה לאלתר וכי אמר כל היום
חזרו משום יתר משות דהויה מחילה לרבנן לאחר כדי שיראה דמפרש בשמוחו משום שות עצמה אלא אי אמרת צטול מקח לעולם
חזר אמאי חזרו הלא שות לר' טרפון מחילה לאלתר וגם יתר משות מחילה לאחר כל היום ולרבנן לעולם חזר ורש"י פי' די
אמר צטול מקח לעולם חזר שות עצמה הו' אונאה לר' טרפון כמו לרבנן ואפי' פריך אמאי חזרו דפרש"י ודוחק דלעיל כי אמר
דצטול מקח לרבנן לעולם חזר הוה ניחא ליה חזרו לכן נראה דפרש"י ומשני צטול מקח לא שכיחא פירוש שות עצמה דלמרי לר'
טרפון דהויה כפחות משות שנויא דחיקא היא אלא שות ויתר משות צשתות עצמה לרבנן ולכן מעיקרא שמוחו משום יתר משות
דלר' טרפון הויה מחילה לאלתר לאחר כדי שיראה ולרבנן לעולם חזר וכי אמר כל היום חזרו משום שות עצמה דלר' טרפון כל
היום ולרבנן בכדי שיראה ויתר משות נמי לרבנן שניהם חוזרים ולר' טרפון ידו על העליונה ואע"ג דלרבנן לעולם חזר ולר' טרפון כל היום
ותו לא צטול מקח לא שכיחא ואפי' שכיחא אין נפקותא צין חזרה דכל היום ולעולם כן נראה הסוגיא לפי שיטת רש"י וקשה דמעיקרא כי אמר מי
סברת כו' הו' שות לר' טרפון כמו לרבנן וכי אמר שמוחו צשתות עצמה חזר מסבירו וסובר דשמות לר' טרפון כפחות משות וכן סוברת
בעיא שניה ובמשקנא כי משני צטול מקח לא שכיחא חזר לסברתו הראשונה דשמות לר' טרפון כמו לרבנן והיה לו לגמלא לפרש מי סברת
שות לר' טרפון כמו לרבנן לא שות כפחות משות לכן נראה דמעיקרא נמי כי אמר מי סברת כו' הו' פירוש משות עד שלישי ולא שות
עצמה כשתות לרבנן אצל שות הויה מחילה לאלתר ולא חש הגמ' לפרש דכיון דמה שהוא צטול מקח לרבנן עד שלישי הויה אונאה לר'
טרפון סברא הוא דאין לו אונאה אלא דוקא במקום צטול מקח לרבנן ולא צשתות א"ה במאי שמוחו תפשוט דצטול מקח לעולם חזר
ולהכי שמוחו מעיקרא דשמות הויה מחילה לאלתר לר' טרפון ויתר משות מחילה לאחר כדי שיראה ולרבנן שות בכדי שיראה ויתר משות
לעולם חזר וכי אמר כל היום חזרו דשמות עצמה דהויה מחילה לאלתר לר' טרפון דבר מזומנא הוא ולא שכיחא ויתר משות דלרבנן
לעולם חזר ולר' טרפון כל היום ותו לא אין נפקותא צין חזרה דכל היום ולעולם ויחא להו דברנן דלמרי ביתר על שות שניהם כחם
שוה לחזר מדר' טרפון דלמרי ידו על העליונה דאי צטול מקח בכדי שיראה במאי שמוחו הלא ביתר משות ניחא להו דברנן טפי דלמרי
שניהם חוזרים מדר' טרפון דלמרי ידו על העליונה דצשתות עצמה שהוא דבר מזומנא אין ריות כל כך במה שהוא מחילה לאלתר לר' טרפון
ומשני שמוחו צשתות עצמה דהויה מחילה לאלתר לר' טרפון ובהא ניחא להו טפי אע"ג דדבר מזומנא הוא מריות דיתר על שות דשניהם
חוזרים לרבנן איבעיא להו צטול מקח לרבנן לעולם חזר ת"ש חזרו לרבי חכמים והשתא סבר דפחות משליש לר' טרפון כפחות משות
לרבנן וסבר נמי דפחות משות לרבנן ופחות משליש לר' טרפון בכדי שיראה ולא הויה מחילה לאלתר דהכי משמע ליה פשטא דמתני' טפי
ויעוד אי משות ועד שלישי לר' טרפון הויה אונאה וי' אחי שפיר שמוחו וחזרו צין אי צטול מקח לרבנן לעולם חזר צין בכדי
שיראה כדאמר לעיל ומשום קושיא זו דחק לפרש בקונט' דמעיקרא דקאמר משות ועד שלישי לר' טרפון כו' ושמות בכלל דלפי זה לא פירשנו
המשנה אלא אחי' צטול מקח בכדי שיראה אצל אס לעולם חזר לפי זה לא דקדק אמאי חזרו ולהכי פשטי שפיר ממתינתין אי
אמרת בשלמא צטול מקח בכדי שיראה להכי חזרו ומעיקרא שמוחו דשמות ויתר משות עד שלישי קנה משות לר' טרפון ולרבנן
יכול לחזור צו וכי אמר כל היום חזרו דלר' טרפון עד שלישי לא הויה מחילה עד לאחר כל היום ולרבנן עד לאחר כדי שיראה אלא אי

צטול

שוה שש בחמש מי נתאנה מוכר יד מוכר על
העליונה רצה אומר לי תן לי מקחי או תן לי
מה שאוניתי איבעיא להו פחות משות
לרבנן לאלתר הויה מחילה או בכדי שיראה
לתגר או לקרובו ואם תמצוי לומר בכדי
שיראה לתגר או לקרובו מאי איכא בין שות
לפחות משות איכא דאילו שות ידו על
העליונה רצה חזר רצה קונה ומחזיר אונאה
ואילו פחות משות קנה ומחזיר אונאה מאי
תא שמוחו חזרו לדברי חכמים סברות פחות
משליש לר' טרפון כפחות משות לרבנן דמי
אי אמרת בשלמא פחות משות לרבנן
בכדי שיראה לתגר או לקרובו ולרבי טרפון
כל היום משום הכי חזרו אלא אי אמרת
פחות משות לרבנן לאלתר הויה מחילה
ולרבי

שוה שש בחמש מי נתאנה מוכר יד מוכר על
העליונה רצה אומר לי תן לי מקחי או תן לי
מה שאוניתי איבעיא להו פחות משות
לרבנן לאלתר הויה מחילה או בכדי שיראה
לתגר או לקרובו ואם תמצוי לומר בכדי
שיראה לתגר או לקרובו מאי איכא בין שות
לפחות משות איכא דאילו שות ידו על
העליונה רצה חזר רצה קונה ומחזיר אונאה
ואילו פחות משות קנה ומחזיר אונאה מאי
תא שמוחו חזרו לדברי חכמים סברות פחות
משליש לר' טרפון כפחות משות לרבנן דמי
אי אמרת בשלמא פחות משות לרבנן
בכדי שיראה לתגר או לקרובו ולרבי טרפון
כל היום משום הכי חזרו אלא אי אמרת
פחות משות לרבנן לאלתר הויה מחילה
ולרבי

אלא אי אמרת לאלתר הויה מחילה אמאי חזרו הא דר' טרפון ניחא להו טפי דרבי טרפון דר"ט בשליש הוא דקאמר ואע"ג דאי חזר מקח
לרבנן בכדי שיראה ניחא להו בשליש ויתר משליש דברנן טפי דלרבנן לאחר שיראה הויה מחילה ולר"ט עד לאחר כל היום הא ודאי לא
שכיח כלל ויזהרו מאונאה שלישי ויהיה הכל מחילה לאלתר מי סברת כו' לא משות ועד שלישי פירוש ושמות בכלל כשתות עצמה לרבנן
דמי ואין חולק על חכמים אלא דצטול מקח דידהו משוי ליה אונאה אי הכי דרבי טרפון אצטול מקח לחודיה פליג במאי שמוחו
מעיקרא תפשוט משמוחו דלרבנן לעולם חזר ולהכי שמוחו דלר' טרפון הויה מחילה לאחר כדי שיראה ופחות משות הם שוים
וכי אמר להו כל היום חזרו דשמות הויה מחילה בכדי שיראה לרבנן ולר' טרפון לאחר כל היום גם ביתר משות נמי ניחא להו דברנן
דשניהם כחם שוה לחזור ולר' טרפון ידו על העליונה כדן שות ואע"ג דלרבנן לעולם חזר ולר' טרפון כל היום ותו לא ליכא נפקותא
צין חזרה דכל היום ולעולם דאי ס"ד בכדי שיראה במאי שמוחו הלא לכ"ע פחות משות מחילה לאלתר ושמות ויתר משות לכ"ע
מחילה לאחר שיראה ואדכרה דברנן ניחא להו טפי דלמרי ביתר על שות שניהם חוזרים מר' טרפון דלמרי ידו על העליונה ומשני
שמוחו צשתות עצמה פירוש לא נאמר דשמות עצמה הויה אונאה לר' טרפון כמו לרבנן כדאמר עד השתא אלא משות ואילך לרבי
טרפון צשתות לרבנן אצל שות עצמה לר' טרפון הויה כפחות משות והויה מחילה לאלתר ולכן שמוחו דלרבנן בכדי שיראה וגם ידו
על העליונה וזה הריעות ניחא להו טפי מריות דיתר על שות דשניהם חוזרים לרבנן ולר' טרפון ידו על העליונה וכי אמר כל היום
חזרו דריות של יתר משות דהויה מחילה בכדי שיראה ולר' טרפון אחר כל היום ניחא להו טפי מריות דשמות עצמה דהויה מחילה
לאלתר לר' טרפון לפי שהוא דבר מזומנא ולפי שיטה זו נראה דגרס (א) דליבעיא להו (ב) דקאי אמשקנא דאוקימנא משות עד שלישי לר'
טרפון צשתות עצמה לרבנן ושמות עצמה כפחות משות וקא מציעא ליה צטול מקח לעולם חזר אי בכדי שיראה ת"ש חזרו אי אמרת
בשלמא צטול מקח בכדי שיראה להכי חזר דמעיקרא שמוחו משום שות עצמה דהויה לר' טרפון מחילה לאלתר וכי אמר כל היום
חזרו משום יתר משות דהויה מחילה לרבנן לאחר כדי שיראה דמפרש בשמוחו משום שות עצמה אלא אי אמרת צטול מקח לעולם
חזר אמאי חזרו הלא שות לר' טרפון מחילה לאלתר וגם יתר משות מחילה לאחר כל היום ולרבנן לעולם חזר ורש"י פי' די
אמר צטול מקח לעולם חזר שות עצמה הו' אונאה לר' טרפון כמו לרבנן ואפי' פריך אמאי חזרו דפרש"י ודוחק דלעיל כי אמר
דצטול מקח לרבנן לעולם חזר הוה ניחא ליה חזרו לכן נראה דפרש"י ומשני צטול מקח לא שכיחא פירוש שות עצמה דלמרי לר'
טרפון דהויה כפחות משות שנויא דחיקא היא אלא שות ויתר משות צשתות עצמה לרבנן ולכן מעיקרא שמוחו משום יתר משות
דלר' טרפון הויה מחילה לאלתר לאחר כדי שיראה ולרבנן לעולם חזר וכי אמר כל היום חזרו משום שות עצמה דלר' טרפון כל
היום ולרבנן בכדי שיראה ויתר משות נמי לרבנן שניהם חוזרים ולר' טרפון ידו על העליונה ואע"ג דלרבנן לעולם חזר ולר' טרפון כל היום
ותו לא צטול מקח לא שכיחא ואפי' שכיחא אין נפקותא צין חזרה דכל היום ולעולם כן נראה הסוגיא לפי שיטת רש"י וקשה דמעיקרא כי אמר מי
סברת כו' הו' שות לר' טרפון כמו לרבנן וכי אמר שמוחו צשתות עצמה חזר מסבירו וסובר דשמות לר' טרפון כפחות משות וכן סוברת
בעיא שניה ובמשקנא כי משני צטול מקח לא שכיחא חזר לסברתו הראשונה דשמות לר' טרפון כמו לרבנן והיה לו לגמלא לפרש מי סברת
שות לר' טרפון כמו לרבנן לא שות כפחות משות לכן נראה דמעיקרא נמי כי אמר מי סברת כו' הו' פירוש משות עד שלישי ולא שות
עצמה כשתות לרבנן אצל שות הויה מחילה לאלתר ולא חש הגמ' לפרש דכיון דמה שהוא צטול מקח לרבנן עד שלישי הויה אונאה לר'
טרפון סברא הוא דאין לו אונאה אלא דוקא במקום צטול מקח לרבנן ולא צשתות א"ה במאי שמוחו תפשוט דצטול מקח לעולם חזר
ולהכי שמוחו מעיקרא דשמות הויה מחילה לאלתר לר' טרפון ויתר משות מחילה לאחר כדי שיראה ולרבנן שות בכדי שיראה ויתר משות
לעולם חזר וכי אמר כל היום חזרו דשמות עצמה דהויה מחילה לאלתר לר' טרפון דבר מזומנא הוא ולא שכיחא ויתר משות דלרבנן
לעולם חזר ולר' טרפון כל היום ותו לא אין נפקותא צין חזרה דכל היום ולעולם ויחא להו דברנן דלמרי ביתר על שות שניהם כחם
שוה לחזר מדר' טרפון דלמרי ידו על העליונה דאי צטול מקח בכדי שיראה במאי שמוחו הלא ביתר משות ניחא להו דברנן טפי דלמרי
שניהם חוזרים מדר' טרפון דלמרי ידו על העליונה דצשתות עצמה שהוא דבר מזומנא אין ריות כל כך במה שהוא מחילה לאלתר לר' טרפון
ומשני שמוחו צשתות עצמה דהויה מחילה לאלתר לר' טרפון ובהא ניחא להו טפי אע"ג דדבר מזומנא הוא מריות דיתר על שות דשניהם
חוזרים לרבנן איבעיא להו צטול מקח לרבנן לעולם חזר ת"ש חזרו לרבי חכמים והשתא סבר דפחות משליש לר' טרפון כפחות משות
לרבנן וסבר נמי דפחות משות לרבנן ופחות משליש לר' טרפון בכדי שיראה ולא הויה מחילה לאלתר דהכי משמע ליה פשטא דמתני' טפי
ויעוד אי משות ועד שלישי לר' טרפון הויה אונאה וי' אחי שפיר שמוחו וחזרו צין אי צטול מקח לרבנן לעולם חזר צין בכדי
שיראה כדאמר לעיל ומשום קושיא זו דחק לפרש בקונט' דמעיקרא דקאמר משות ועד שלישי לר' טרפון כו' ושמות בכלל דלפי זה לא פירשנו
המשנה אלא אחי' צטול מקח בכדי שיראה אצל אס לעולם חזר לפי זה לא דקדק אמאי חזרו ולהכי פשטי שפיר ממתינתין אי
אמרת בשלמא צטול מקח בכדי שיראה להכי חזרו ומעיקרא שמוחו דשמות ויתר משות עד שלישי קנה משות לר' טרפון ולרבנן
יכול לחזור צו וכי אמר כל היום חזרו דלר' טרפון עד שלישי לא הויה מחילה עד לאחר כל היום ולרבנן עד לאחר כדי שיראה אלא אי